

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

МАТЕРІАЛИ І ТЕЗИ

Т. 1

**XI Міжнародної науково-практичної конференції
молодих учених та студентів
24-25 жовтня 2025 року, Одеса**

MUSIC AND CHOREOGRAPHY EDUCATION IN THE CONTEXT OF SOCIETY'S CULTURAL DEVELOPMENT

A collection of scientific works based on the materials of the XI International Scientific and Practical Conference of Young Scientists and Students, Odesa, 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези XI Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(24-25 жовтня 2025 р.)**

1 том

ОДЕСА 2025

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

**Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку
суспільства.** Матеріали і тези XI Міжнародної конференції молодих учених
та студентів (Одеса 24-25 жовтня 2025 р.). — Т.1. — Одеса: ПНПУ імені
К. Д. Ушинського, 2025. — 237 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського». Протокол № 6 від 27.11.2025 р.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик
навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Білова Наталія Костянтинівна, кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри теоретичної, музично-інструментальної та вокальної
підготовки, Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції.

Технічний редактор Ірина ЛЕВИЦЬКА

(Шуляр, 2013).

ЛІТЕРАТУРА

1. Го, Літін (2025). *Еволюція вокального стилю в оперній творчості В. А. Моцарта*. (Дис. ... доктора філософії). Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Суми.
2. Кантарович, Ю. (2005). Виразові типології арій опери Моцарта «COSI FAN TUTTE». *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка та Національної музичної академії України імені Петра Чайковського. Сер. Мистецтвознавство*, № 1 (13), 3–8.
3. Красіліна, І. (2024). Опера-seria як символ досконалості у європейській культурі XVIII століття. *Культурологічний альманах*, Вип. 3 (11), 315–321.
4. Редя, В., & Гернега, О. (2025). Специфіка співу німецькою мовою (на прикладі арії Паміни з опери Вольфганга Амадея Моцарта «Чарівна Флейта»). *Київське музикознавство*, (3), 231–246.
5. Цю, Сяочжень (2025). *Семантичні засади вокального інтонування в операх В. А. Моцарта: актуальний виконавський підхід*. (Дис. ... доктора філософії). Одеська національна музична академія ім. А. В. Нежданової, Одеса.
6. Шуляр, О. (2013). *Історія вокального мистецтва: монографія*. Ч. II. Івано-Франківськ.
7. Roselli, J. (1998). *The Opera Industry in Italy from Cimarosa to Verdi. The Role of the Impresario*. Cambridge University Press.

Вікторія ЛАПІНА,

здобувачка другого (магістерського)
рівня вищої освіти,
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського»

Сніжана КЛЮЄВА,

кандидат філософських наук, доцент,
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського»

ВОКАЛЬНІ ЦИКЛИ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ

Стаття присвячена появі та розвитку вокального циклу як окремого жанру в українському музичному мистецтві. У статті проаналізовано особливості поєднання поетичного тексту та музичної драматургії, що стали основою для формування цілісного вокального твору. Розглянуто творчі підходи українських композиторів до створення вокальних циклів, а також

їхній внесок у збагачення національної музичної культури.

Ключові слова: вокальний цикл, українська музика, композитор, поезія, камерно-вокальна лірика.

The article is dedicated to the emergence and development of the vocal cycle as a distinct genre in Ukrainian musical art. It analyzes the features of combining poetic text and musical dramaturgy, which form the basis of a cohesive vocal work. The article examines the creative approaches of Ukrainian composers to the creation of vocal cycles, as well as their contribution to the enrichment of national musical culture.

Keywords: vocal cycle, Ukrainian music, composer, poetry, chamber vocal lyrics.

Жанр вокального циклу посідає одне з провідних місць у камерно-вокальному мистецтві завдяки своїй здатності об'єднувати музику і поезію в цілісну художню форму. Його відмінність полягає у гармонійному синтезі словесного та музичного матеріалу, що сприяє створенню розгорнутого драматургічного образу через послідовність вокальних мініатюр. У контексті української музичної культури вокальний цикл пройшов власний шлях розвитку, що вирізняється багатством стильових рішень, глибоким національним підґрунтям і яскраво вираженими авторськими підходами. Сучасні музикознавчі дослідження демонструють послідовну зацікавленість науковців до різних аспектів цього жанру - як з позиції теоретичного осмислення, так і в контексті виконавських інтерпретацій. У науковому дискурсі вокальний цикл розглядається з урахуванням його жанрової природи, стильової палітри, особистісного стилю композитора та специфіки подачі тексту в музиці. Ці питання детально досліджуються у працях таких учених, як В. Антонюк, О. Баланко, Н. Говорухіна, Л. Горелік, О. Григор'єва, О. Гуркова, А. Калініна, О. Литвинова, А. Луніна, Лу Тунцзе, О. Михайлова, О. Ущипівська, І. Федоровська та інші. Однак, варто зазначити, що інтенсивне побутування жанру у сучасному музичному просторі іноді випереджає темпи його комплексного наукового аналізу, що вимагає додаткового вивчення змін, які відбуваються в жанровій структурі вокального циклу сьогодні.

Відмінною рисою вокального циклу є його гнучкість і концептуальна відкритість. Він не зумовлений суворо фіксованою кількістю частин, оскільки художня логіка його побудови визначається ідеєю-ядром, яка структурує внутрішній наратив. У межах такого циклу кожна пісня виконує не лише функцію самотійного висловлювання (як у поетичній мініатюрі), але й виступає елементом ширшої концептуальної єдності, яка втілює філософсько-естетичне бачення життєвого шляху, психологічного розвитку або духовної трансформації ліричного суб'єкта (Говорухіна, 2009).

Важливо, що така концепція циклічної форми у вокальному мистецтві глибоко вкорінена у духовній традиції німецькомовної культури, з її тяжінням до онтологічних категорій часу, вічності, трансцендентного. Саме в межах

німецького романтизму, який визначав буття не як статичну реальність, а як динамічний процес наближення до «нескінченного», вокальний цикл набуває статусу однієї з провідних жанрових форм. Ідея, що життя має цінність не як завершена форма, а як постійне прагнення до вищого сенсу, повністю відповідає ідеологемі циклічності – єдності скінченного та безмежного. Європейська камерно-вокальна традиція розвивалася у тісному зв'язку з філософським і художнім феноменом циклічності, який став своєрідною культурною універсалією. Саме ідея циклу — як форми, що об'єднує низку взаємопов'язаних елементів у концептуально цілісне ціле — знайшла плідне втілення у музичному мистецтві романтизму, зокрема у сфері камерного вокалу.

Попри те, що окремі зразки пісенного жанру зустрічаються вже у творчості представників Віденської класичної школи — зокрема, у В. А. Моцарта та Л. ван Бетховена, - ці твори, як правило, не займали центрального місця у їхньому творчому доробку. Лише спроби циклізації пісень, здійснені Бетховеном у таких збірках, як «Пісні різних народів» та «До далекої коханої», започаткували новий етап у розвитку жанру, спрямований на втілення концепту «великого в малому». Саме цей художній принцип став домінуючим у добу романтизму, яка прагнула синтезу особистого переживання з універсальним, світоглядним змістом.

Важливою складовою цього процесу стала естетизація тих жанрових форм, які раніше вважалися маргінальними або побутовими. Як зазначає О. Михайлова у праці «Інтонційність музичного мистецтва», характерною рисою романтичної свідомості було звернення до соціально «нижчих» типів — сільських танців, пісень фольклорного походження, які поступово отримували статус високохудожніх форм. Зокрема, сільський танець лендлер, адаптований у контексті міських балів у формі вальсу, трансформувався в стилізовані циклічні форми типу «вальсових вінків». Подібне піднесення простих народних жанрів до рівня мистецтва набуло особливої художньої виразності у камерній музиці (Михайлова, 2009).

У творчому доробку українських композиторів вокальний цикл виконує важливу роль як форма глибокого художнього висловлювання. Через нього митці передають ліричні, національно-культурні, філософські й духовні ідеї, втілюючи складні емоційно-психологічні стани. Жанр надає можливість розгортання наскрізної драматургії, осмислення символіки поетичного тексту, створення внутрішньої цілісної музичної форми. Завдяки цьому вокальний цикл виступає не лише як складний композиторський жанр, а й як значущий об'єкт для виконавської інтерпретації, що вимагає тонкого емоційного відчуття, глибокого аналізу тексту і стилістичної гнучкості. Українські композитори переймали техніки циклічного зв'язку пісень, принципи музичного і тематичного розвитку, що дозволяло їм будувати цілісні художні образи. Водночас вони зберігали унікальні особливості української мелодики, гармонії і ритміки, які походили з народної традиції, що робило вокальні

цикли своєрідним синтезом європейських форм і національного колориту.

У ХХ столітті вокальний цикл стає одним із провідних жанрів української професійної музики. Після здобуття незалежності української музичної культури, зростає інтерес до осмислення національної ідентичності, що знаходить відображення у тематиці творів. Вокальні цикли цього періоду часто засновані на творах видатних українських поетів і несуть глибокий філософський зміст. Відомі композитори, такі як Кирило Стеценко, Микола Лисенко, Борис Лятошинський, Дмитро Січинський, Дмитро Бортнянський, доклали значних зусиль до розвитку вокального циклу, наповнивши його новими стилістичними й композиційними рисами. З'являються твори, де циклічність композиції підкреслює розвиток емоційної напруги, формує драматургію музичного твору (Баланко 2016).

У соціокультурному аспекті вокальний цикл був і залишається одним із засобів збереження й поширення української культурної самобутності. Історичний розвиток вокального циклу в українській музиці — це складний процес, що охоплює переходи від народної пісенної традиції до професійного музичного жанру з високими художніми вимогами. Вокальний цикл став одним із основних засобів вираження національної ідентичності, що втілює як історичну спадщину, так і сучасні культурні пошуки України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азарова Ю. Діалог традицій Сходу і Заходу в музиці постмодернізму. Студії мистецтвознавчі, 2018, № 3. С. 7–31.
2. Баланко О. М. Українська камерно-вокальна музика кінця ХХ – початку ХХІ ст. як виконавський феномен: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Київ: Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, 2016. 246 с.
3. Говорухіна Н. О. Еволюція вокального циклу та закономірності циклоутворення (на прикладі творів Р. Шумана, Х. Вольфа, А. Шенберга): автореф. дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Харків: Харківський національний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського, 2009. 18 с.
4. Гуркова О. М. Сатирична спрямованість вокального циклу «Повісті» Івана Карабиця. Часопис Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського, 2015, № 2. С. 62–68.
5. Естетика: навч. посіб. / Л. В. Анучина, О. К. Бурова, О. В. Уманець, О. В. Шило ; за ред. Л. В. Анучиної та О. В. Уманець. Харків: Право, 2010. 232 с.
6. Лу Тунцзе. Концепт пам'яті культури в камерно-вокальній музиці сучасних українських композиторів: модуси творчої інтерпретації. Актуальні питання гуманітарних наук, 2022. Вип. 53. Т. 1. С. 124–129.
7. Михайлова О. В. Поетика камерно-вокальної лірики Франсиса Пуленка: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Харків: Харківський державний університет мистецтв ім. І. П. Котляревського, 2009. 19 с.

Мілодська Д.	
Імагінація в музичному виконавстві: феномен сценічного образу.....	101
Дорош М., Кьон Н.	
Специфіка художньо-комунікативної діяльності хорового диригента.....	103
Цзі Мінці	
Драматургія та виконавська специфіка жіночих вокальних партій в операх В. А. Моцарта.....	107
Лапіна В., Ключова С.	
Вокальні цикли українських композиторів.....	110
Батюк Н., Ян Кунь	
Символічна образність пісенного фольклору як чинник активізації інтерпретаційних умінь вокаліста.....	114
Ісов Р.	
Жанрове розмаїття та стилістичні особливості баянної музики в мистецтві України.....	118
Чепканич Олег	
Семантична мозаїка оперних образів у творчості Дж. Верді.....	120
Чебан І.	
Ідея в хореографічному мистецтві та чинники її виникнення та формування.....	123
Ткаченко П.	
Формування виконавської культури баяніста в контексті національних традицій та сучасних художніх тенденцій.....	125
Москаленко Р., Клещуков В.	
Синтез інноваційних технологій та руху як основа нової естетики сценічної комунікації.....	129
Кожем'яка І.	
Музичний чинник як акустична основа передачі сенсу хореографічного задуму.....	133
Батюк Н., Ван Цзижуй	
Роль вокально-виконавської майстерності у подоланні сценічних бар'єрів майбутніх співаків.....	137
Лу Цзяї, Ашихміна Н.	
Виконавська майстерність вокаліста як прояв творчої індивідуальності.....	141
Руденко А.	
Індивідуальність балетмейстера у процесі формування художнього образу хореографічного твору.....	142